

24. april 2024

UPA2024/75

UPA2024/123

Pele Broberg, Naleraq

Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21-p atuutsilersinneqarnissaa siunertaralugu ataatsimiititaliamik pilersitsisoqarnissaanik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Kuno Fencker, Siumut)

Inatsisartunut qinersinissamut atatillugu Naalagaaffinngornissaq pillugu isumasiuilluni innuttaasut taasitinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqalu C Jerimiassen, Atassut)

Siullermeerneqarnera

Naleqqamiit Siunnersuuteqartut qutsaviginiarpagut siunnersuutaannut.

Naleqqamiillu immikkut isummerfigitinnagit qiningaaffiup siulianut qivialaarussupugut, kakkiupparpullu qineqqusaarummut nassuiaatigisimasarput.

Ullumikkut siunnersuutit saqqummiunneqarnerannut ersiutaava qanoq namminiilivinnissamut piunassuseqaratillu takorluugaqarsinnaannginnerat nunatsinni partiit? Tassami maanna ukiut qassit eqqartorneqarnerani, aporfissarsiorneq, utoqqatsissutissarsiorneq, qitiuva?

2021-imi qineqqusaarnermi aamma qineqqusaarummi nassuiaraluarparput qanoq naalangaaffinngorsinnaanerluta¹, ullumikkumut tusaaneqarumangitsoq. Tamanna isumaqanngilaq "Free Association" kisiat atorlugu pilersaaruteqartugut.

¹ <https://fb.watch/rEB1-WuuFf/>

Naleraq

Naleqqamiit qularinngilarput ullumikkut nunatsinni partiit anginerit marluk ullut arlaanni takorluukkaminik saqqummiumaartut. Ullorlu taanna “ernutaqqiutaasa” suliariumaaraat. “Ukiut 50” qaangiuppata piumaartoq.

Ullumikkulli ilaannakortumik 2018-imi ersarissumik taakkartorneqareersoq nalunaarusionersuaraasit, qulaajaanissaraasit, uterfigeqqinneqarpoq.

Sumut taava atorfeqarpa pingajussaat “namminiilivinnissamut” naalakkersuisoqarluni? Immaqamiaasit nammineq suliamisut taakkartorusunermik...?

Ila Naleqqamiit ersarissumik oqaatigereerparput, qiningaaffimmi iliuuseqarniannigikkaanni sooq taava namminiilivinniartuusaartarpat partiit?

Ila sooq pilersaaruteqanngillalluunniit?

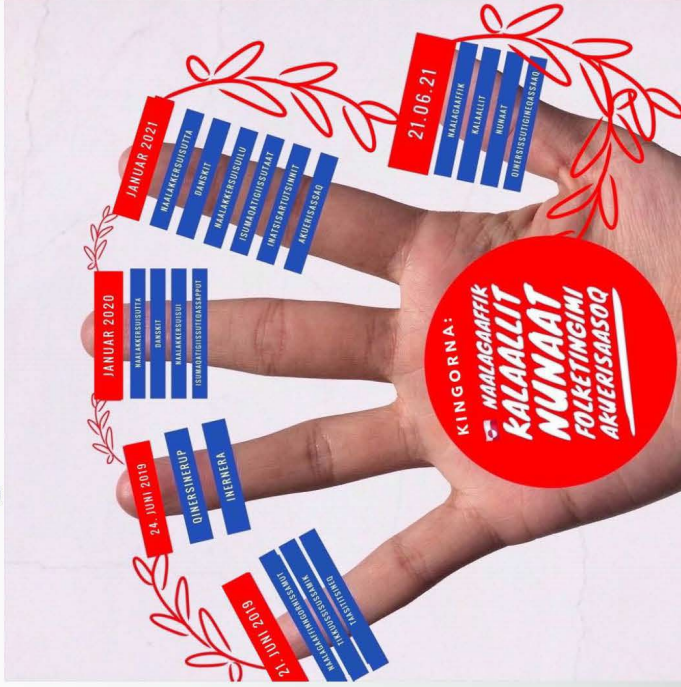
Ullumikkulli qularinngilarput partiit oqarsinnaalissasut: “Takuuk, siunnersuuteqartarpugut, taamaamat namminiilivikkusuppugut”.

Ilalumi qasseria tusarparput “naammi ilissi siunnersuutisi”, tamatigullu suleriuseq atorneqartoq illersortarlugu, namminiilivinnissamut alloriartitsinaveersaarluni aporfissalersuillutik. Ullumikkummi pissutsit aallaaveqarput danskit kunngeqarfianiiginnarnissamut. Namminiilivinnissamut aqcutissiusuunngillat.

Naleraq

Naalagaaffimmut aqqut

- Akisussaaffilimmik allannguinuq

Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsit

Kapitali 8

Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamut periarfissai

§ 21. Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik aalajangerneq inuiaat kalaallit aalajangeranerannik tunngaveqassaaq.

Imm. 2. Imm. 1-imi pineqartutut ittumik aalajangiisoqarpat Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaa pivusunnngortinniarlugu Naalakkersuisut aamma Danmarkimi naalakkersuisut akornanni isumaqatigiinniarnert aallartinneqassapput.

Imm. 3. Naalakkersuisut Danmarkimilu naalakkersuisut Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaata pivusunnngortinnissaanik isumaqatigiissutaat pissaq Inatsisartut akuersinerannik tunngaveqartumik aamma Kalaallit Nunaanni innuttaasunik taasisitsinikkut akuerineqassalluni. Aammattaq taamatut isumaqatigiissuteqarneq Folketingip akuersineratigut pissaq.

Imm. 4. Kalaallit Nunaata namminiilivinnerata kingunerissavaa Kalaallit Nunaata imminut naalagaaffittut oqartussaaffigilerera.

Namminersornermut Inatsimmut §21 oqaaseqaatai

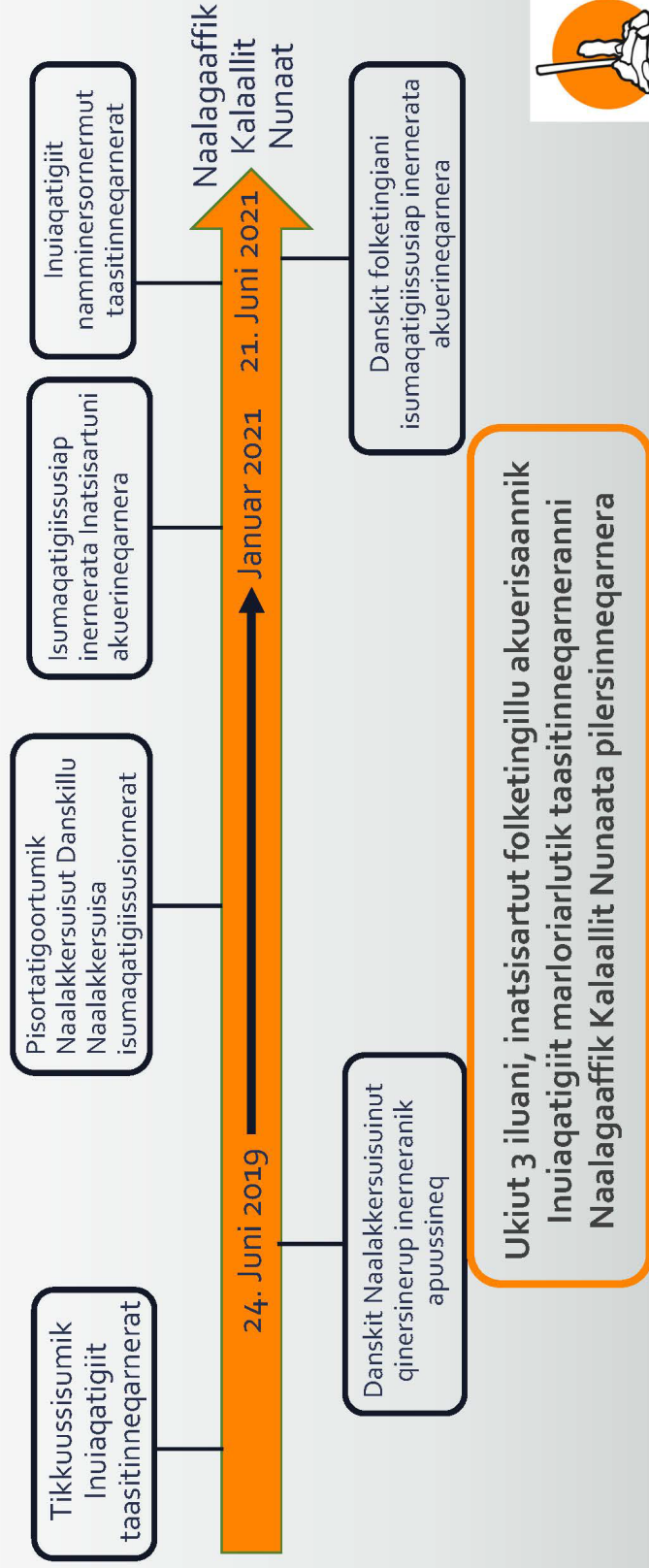
Naatsumik nassuiarlugu inatsimmut siunnersuummi tunngavilersuutaa namminersornermut tullerilaarnera imaappoo:

- Inuiaqatigiit namminersornermut kissaateqartut (Naleqqami tikkuussisussamik taasititserusuppugut)
- Naalakkersuisut Danskit naalakkersuinut isumaqatigiinniaqatiginisaaq siunertaralugu attaveqarneq
- Isumaqatigiinniarnert
- Isumaqatigiissuteqarneq
- Inatsisartunit akuersineq
- Kalaallit Inuiaqatigiit namminersornermut taasissutigineq
- Folketingimit akuersineq

Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsit

Paasititsiniaaneq

- "Rigsfællesskab" (Naalagaaffeqatigiinneq) sunaava?
 - Nunatsinnut oqartussaaffik (piginninneq) danskinit
 - Sorsunnersuup kingulliup kingorna FN nunasiaateqaqusaannginnermik peqqusinerata kingunerisaani danskit tunngaviusumik inatsisertik allanngortippaat
 - Inuiaqatigiit Kalaallit Naalagaaffinngornissaq, immikkut isumaqatigiissuteqarnissaq (free association) imaluunniit Namminersorlutik oqartussaassuseqalernissaat periarfissinnagit
- Naalagaaffik sunaava
 - Nunatsinni Kalaallit tamakkiisumik oqartussaassuseqarnerat
 - Inuiattut kiffaanngissuseqarneq
 - Inuiaat allat naligalugit suleqateqarneq
 - Nunarput. Siunissarput. Akisussaaffipput.

Inuiaqatigiit taasitinneqarnerat 21. juni 2019

- Taasititsinerup inernera apeqquataatillugu alloriarnerit suuneri:
 1. Inuiaqatigiit amerlanerussuteqarlutik angertut, "AAP Naalagaaffinngorusuppugut"
 - Naalakkersuisut taasititsinerup inernera apuussavaat danskit naalakkersuisuinut
 - Namminersorlutik inatsisaat §21 imm. 2 malillugu, Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisui isumaqatigiinniarlutik aallartissapput.
 - Piffissaq killilerneqanngilaq
 2. Inuiaqatigiit amerlanerussuteqarlutik piumanatik, "NAAMIK, Naalagaaffimmut"
 - Ullumikkutut allaffissorneq ingerlajuussaaq, danskit tunngaviusumik inatsisaa malillugu.
 - Akisussaaffiit "angerlaasorneqarsinnaasut" nammineq akilikatsinnik suli annertunermik allaffissorluta periarfissaraarput

Isumaqatigiinniutissaasinnaasut

- Danskit USA-mi Pituffik pillugu isumaqatigiissutaata nalilersoneqarnissaa.
- Siunissami Danmarkip Nunattalu akornanni qanoq nunagut marluk imminnut suleqatigiinnissat niuernerup, inulerinerup aningaasaqarniarnerullu tungaatigut.
- Soorlu aappariit ukiorpassuarni katissimallutik avinnialernermi isumaqatigiinniartatut, meeqatik sernissorlugit siunissartik qulakkeerniartaraat.
- Taamatuttaaq ilaqtariit Danmarkimi Nunatsinnilu inissimasut isumannaattumik toqqissimasumillu attaveqarnerisa qulakkeerneqarnissaat.

Isumaqatigiissummik angusaqarneq

- Isumaqatigiissut inatsisartunit folketingimillu akuerineqassaaq.
- Inatsisartut imaluunniit danskit folketingiani akuerineqanngippat, isumaqatigiissusiornertit uterfigineqassapput.
- Inatsisartunut qinersisoqassagaluarpat isumaqatigiissusiorniarneq unikkallaassaaq, inatsisartut nutaat utaqqillugit.
- Piffissamik aaliangersimasumik pituttuisoqassangilaq.
- Danmarkip killeqarfii millisarneqarnerat folketingip akuerisussaavaa pisortatigoortumik, tunngaviusumik inatsisaat §19 malillugu.

Taasititsineq – Naalagaaffik Kalaallit Nunaat

- Inatsiartut danskillu folketingiat isumaqatigiissut akuerisaat inuiaqatigiinnit naggataarutaasumik taasissutigineqassaaq.
 1. Taasinerup inernera: "AAP, Naalagaaffik Kalaallit Nunaat"
 - Taasinerup inernerata kingunerisaanik pisortatigoortoq tigunearpat nunarsuarput naalagaaffimmik ataatsimik ilassaaq. Kalaallit Nunaat.
 - Isumaqatigiissut malillugu tulleriiaarinerit aallartissapput.
 2. Taasinerup inernera naamimik inerneqassagaluarpas ullumikkutut allaffissorneq namminersorlutillu oqartussaqrneq ingerlaannaralassaaq. Imaluunniit isumaqatigiinniarnertit piareeraanni uterfigineqassallutik.

Tuluit nunaata EU-miit aninera

Maanna Tuluit Nunaat uagutsitulli EU qimannialerpaat.

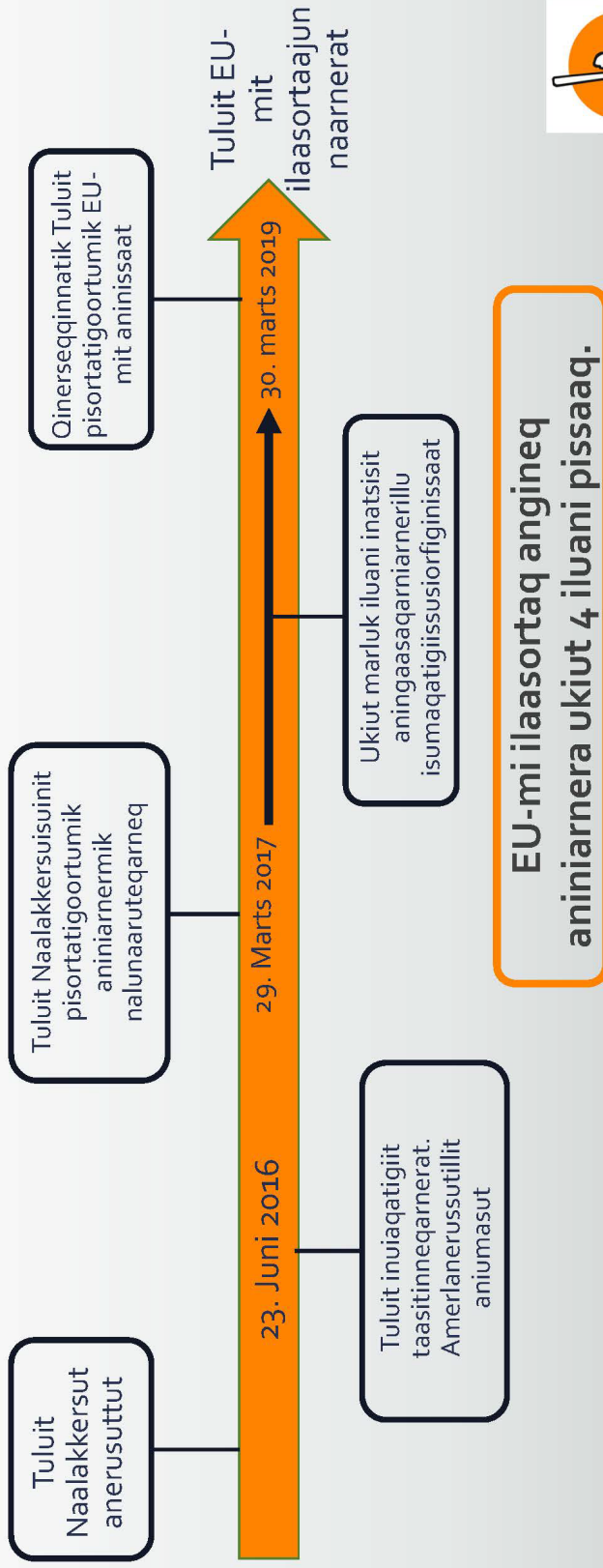
Tamanna anguniarlugu aana tulleriarisimanerat:

- **23. juni 2016** Inviaqatigiit qinersitinnerat, amerlanerussutillit angerput
- **29. marts 2017** Tuluit Naalakkersuisui EU-mut nalunaarput anillanniarlutik
- Maanna Tuluit Naalakkersuisui aamma EU isumaqatigiissuteqarniarsaripput, nunatsinniit pisariunerujussuarnik, ukiut marluk piffissaritarlugu
- **29. marts 2019** Tuluit Nunaat EU-miit ilaasortaajunnaassaaq
- Isumaqatigiissutaasinnaasut tamaasa iluatsissinnaagunikkit “soft Brexit” atorlugu allanngortoqarpallaananilu ingerlaqqissapput
- Isumaqatigiittoqarsinnaanngippat “hard Brexit” atorneqassaaq, nunarsuarmilu niuernermut suleqatigiissitap (WTO) inatsisai atorneqassallutik
- Kalaallit Nunaat EU-mut ilaasortaanginnami niuernermut periarfissaqarlussaaq, kisiannili danskit EU-mut ilaasortaanerata tamanna noqjussisallugu nunanut allanut attaveqarnerit nunatta oqartussaassuseqalerfigisinnaannginnamuk

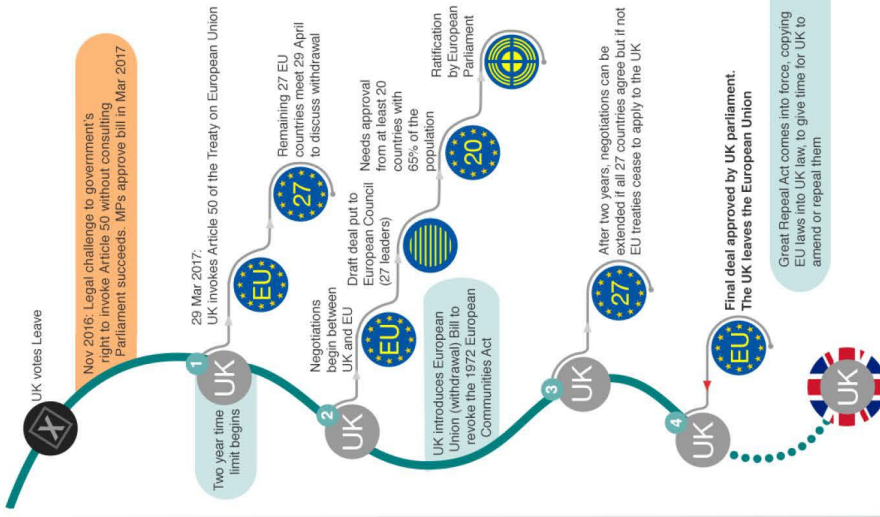

Tuluit Nunaat EU-mit aniniarnerminnut aqquaat

Steps to UK leaving the European Union

Forbes

QUOTE OF

THE DAY

“Doubt kills more dreams than failure ever will.”

- Suzy Kassem,

Writer

<http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887>

<http://www.bbc.com/news/uk-politics-35233683>

Britain would be carving out an unprecedented path. No nation state has ever held a referendum and then left the EU.

But there is one part of one country that has gone through the process of getting out - Greenland, one of Denmark's overseas territories and the world's largest island that is not a continent. It staged a referendum in 1982 after gaining a high degree of self-government from Denmark.

